

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**  
**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**  
**Навчально - науковий інститут № 5**  
**Кафедра кримінального права та кримінології**

**РОБОЧА ПРОГРАМА**  
з навчальної дисципліни  
**Кримінально - правова кваліфікація**  
вибіркових компонент освітньої програми другого  
(магістрського) рівня вищої освіти  
081 Право (правозастосування)

**Харків 2024**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Науково-методичною радою  
Харківського національного  
університету внутрішніх справ  
Протокол від 20.09.2024 р. № 9

**ПОГОДЖЕНО**

Секцією Науково-методичної ради  
ХНУВС з юридичних дисциплін  
Протокол від 19.09. 2024 р. № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС (протокол № 1 від 30.08.2024 р.)

**Розробники:**

Доцент кафедри кримінального права та кримінології навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., доцент Вапсва Ю. А.

**Рецензенти:**

Професор кафедри кримінального права і кримінології навчально-наукового інституту № 1 ХНУВС, доктор юридичних наук Ященко А. М.

Професор кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор О.М. Храмцов

### 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS <u>3.0</u>	<u>08</u> (шифр галузі) <u>Право</u> ; (назва галузі знань)	Навчальний курс <u>1</u> (номер)
Загальна кількість годин <u>90</u>	<u>081</u> (код спеціальності) <u>Право</u> ; (назва спеціальності)	Семестр <u>2</u> (номер)
Кількість тем	 (назва СВО)	Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
<b>Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:</b>		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції — <u>10</u> ; (години)		Лекції — <u>4</u> ; (години)
Семінарські заняття — <u>10</u> ; (години)		Семінарські заняття — <u>4</u> ; (години)
Практичні заняття — <u>20</u> ; (години)		Практичні заняття — <u>6</u> ; (години)
Лабораторні заняття — <u>      </u> ; (години)		Лабораторні заняття — <u>      </u> ; (години)
Самостійна робота — <u>50</u> ; (години)		Самостійна робота — <u>76</u> ; (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота — <u>      </u> ; (кількість; № семестру)		Курсова робота — <u>      </u> ; (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) — <u>      </u> ; (кількість; № семестру)		Реферати — <u>      </u> ; (кількість; № семестру)

### 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна **має на меті** закріпити у студентів отримані під час вивчення Загальної та Особливої частини кримінального права теоретичні знання, необхідні для практичного застосування закону про кримінальну відповідальність, розглянути існуючі в теорії і практиці проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень та на спірних прикладах і суперечливих ситуаціях навчити студентів використовувати кримінально-правові знання, необхідні для правильної кваліфікації правопорушень.

Зазначена дисципліна має такі **завдання**:

- засвоєння студентами загальних принципів та напрямів кримінальної політики України, предмету та функцій кримінального права, змісту кримінального законодавства;
- опанування студентами основними принципами та інститутами загальної частини, понятійним апаратом кримінального права;

- формування вмінь та навичок аналізу норм, їх тлумачення, розвиток вмінь щодо з'ясування сутності та змісту положень та інститутів загальної частини, вміння співвідносити теоретичні знання із практикою їх застосування, творчого підходу до процесу кваліфікації кримінальних правопорушень на підставі неухильного дотримання принципу законності та інших вимог Кримінального кодексу;
- ознайомлення студентів зі станом основних проблем науки кримінального права та їх вирішення шляхом залучення до наукового гуртка та виконання індивідуальних наукових робіт .

- засвоєння студентами знань про загальну характеристику та систему правопорушень, характеристику їх об'єктивних, суб'єктивних та кваліфікуючих ознак, спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності;

- набуття студентами вмінь правильного тлумачення і застосування норми кримінального закону, вироблення практичних навичок кваліфікації правопорушень, розмежування правопорушень, один від одного, а також злочинних діянь від незлочинних,

- набуття студентами вмінь самостійно поглиблювати свої знання і навички кваліфікації правопорушень,.

Окрім навчальних та наукових, викладання дисципліні передбачає вирішення виховних та загальноосвітніх завдань:

- виховувати поважне ставлення до закону України про кримінальну відповідальність, усвідомлення особливої функції кримінального права та законодавства - охороняти особистість, її права та свободи, інтереси суспільства та держави, та особливих примусових заходів, що використовуються у відповідності до норм кримінального права;
- формувати переконаність і впевненість студентів у необхідності глибокого знання та дотримання закону України про кримінальну відповідальність;
- активізувати пізнавальну діяльність студентів, сприяти розвитку абстрактного та логічного мислення, формувати усвідомлення того, що ефективність застосування законодавства про кримінальну відповідальність залежить від якісної підготовленості фахівців;
- підвищувати правову культуру та ерудицію студентів та інші.

**Міждисциплінарні зв'язки:** дисципліна базується на кримінальному праві України (Загальна та Особлива частини), крім того на конституційному праві України, кримінальному процесі та міжнародному праві. Є певні зв'язки з цивільним, трудовим правом та іншими юридичними дисциплінами.

**У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:**

- основні положення міжнародного та національного законодавства щодо протидії корупції;

- основні положення галузевих юридичних наук, зміст основних понять, категорій, інститутів, правових статусів суб'єктів правовідносин у системі корупційних правопорушень,;
- прийоми аналізу норм права, їх тлумачення;
- зміст інститутів Загальної частини кримінального права;
- поняття, принципи, функції і систему кримінального права;
- поняття, ознаки правопорушення та складу правопорушення,;
- кримінально-правову характеристику об'єктивних та суб'єктивних ознак корупційних правопорушень,;
- кримінально-правову характеристику кваліфікуючих ознак складу правопорушень,;
- процес кваліфікації правопорушень,;
- питання кваліфікації кримінальних правопорушень,

**вміти:**

- здійснювати пошук та об'єктивний аналіз матеріалів правозастосовної діяльності при кримінально-правовій кваліфікації;
- тлумачити чинне кримінальне законодавство, використовувати теоретичні знання у правозастосовній практиці;
- правильно застосовувати норми Загальної та Особливої частин Кримінального кодексу під час кримінально-правової кваліфікації.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК - 1	<i>Здатність комплексно розв'язувати проблему.</i> Здатність виявляти наукову сутність проблем у професійній сфері, знаходити адекватні шляхи щодо їх розв'язання; володіти системним, цілісним підходом до аналізу і оцінки правових ситуацій.
	ЗК- 3	<i>Креативність.</i> Продукування нові правові підходи, формувати і реалізовувати нові правові механізми.
	ЗК- 4	<i>Управління людьми.</i> Здатність проявляти ініціативу та здійснювати лідерські функції в колективі задля досягнення спільної мети; здатність управляти проектами, організовувати командну роботу, ставити цілі, приймати та втілювати рішення; оцінювати та забезпечувати ефективність колективної роботи; здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі професійної <b>ДІЯЛЬНОСТІ</b> .
	ЗК- 5	<i>Координація дій з іншими.</i> Здатність та готовність виконувати колективні проекти, брати на себе відповідальність за виконання робіт окремої групи; уміння вести дискусію,

		аргументовано відстоюючи свою точку зору.
	ЗК-12	<i>Інформаційна</i> , Здатність до пошуку, оброблення й аналізу необхідної для розв'язування навчальних, наукових і професійних завдань інформації з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм; навички використання Інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних технологій як інструменту набуття знань та умінь, а також презентації проблеми, задачі, відомих чи власних результатів тощо.
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.
	ФК-2	Здатність застосовувати юридичну аргументацію.
	ФК-8	Здатність здійснювати правову кваліфікацію, застосовувати принципи, якими слід керуватися під час її проведення, готовність до відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень та цивільно-правових деліктів.
	ФК-10	Здатність і готовність особи до прийняття правомірного рішення під час здійснення правосудної діяльності на основі юридичних фактів та у відповідності до нормативно-правових актів.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Тема 1. Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації.**

Поняття кримінально-правової кваліфікації. Місце кримінально-правової кваліфікації в процесі застосування заходів кримінально-правового характеру.

Види кримінально-правової кваліфікації. Значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень.

Стадії та етапи кваліфікації правопорушень. Формула кваліфікації.

Структура кримінально-правової норми.

Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кваліфікації правопорушень. Проблемні аспекти визначення місця судового прецеденту в кримінальному праві України.

Принципи кримінально-правової кваліфікації

#### **Тема 2. Підстави кримінально-правової кваліфікації (кваліфікація правопорушень).**

Поняття і види підстав кваліфікації правопорушень.

Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації.

Проблеми встановлення юридичної підстави кримінально-правової кваліфікації.

Склад правопорушення та його значення для кваліфікації правопорушень.

Кваліфікація за ознаками об'єкта правопорушення.

Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони правопорушення.

Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони правопорушень.

Кваліфікація за ознаками суб'єкта правопорушень.

Особливості конкретизації окремих різновидів ознак юридичного складу правопорушень при кваліфікації правопорушень.

#### **Тема 3. Кваліфікація кримінальних правопорушень з урахуванням стадії вчинення.**

Кваліфікація закінченого правопорушення.

Особливості кваліфікації готування до правопорушення.

Особливості кваліфікації замаху на правопорушення.

Особливості кваліфікації у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення правопорушення.

Формула кваліфікації при попередній злочинній діяльності.

#### **Тема 4. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.**

Загальні положення кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.

Особливості кваліфікації співучасті з врахуванням виду співучасника.

Особливості кваліфікації співучасті з урахуванням її форми.

Кваліфікація невдалої співучасті та співучасті у незакінченому правопорушенні.

Особливості кваліфікації співучасті у правопорушеннях зі спеціальним

суб'єктом.

Особливості кваліфікації причетності до правопорушення.

Формула кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.

### **Тема 5. Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень.**

Загальні положення кваліфікації множинності правопорушень.

Особливості кваліфікації сукупності правопорушень.

Особливості кваліфікації повторності правопорушень.

Особливості кваліфікації рецидиву правопорушень.

Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених правопорушень, їхня відмінність від множинності правопорушень.

### **Тема 6. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.**

Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії.

Особливості кваліфікації правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.

Проблемні аспекти виділення конкуренції кількох спеціальних норм та особливості кваліфікації їх видів.

Кваліфікація правопорушень при конкуренції статей (частин статей) про простий, кваліфікований та особливо кваліфікований склади правопорушення.

Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та особливо привілейований склади злочинів.

Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та кваліфікований склади злочинів.

Кваліфікація правопорушень при конкуренції частини і цілого.

### **Тема 7. Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві.**

Кваліфікація при юридичній помилці.

Особливості кваліфікації при помилці в об'єкті та предметі.

Особливості кваліфікації при помилці в потерпілому.

Кваліфікація замаху з непридатними засобами.

Кваліфікація при помилці розвитку причинного зв'язку.

Кваліфікація при помилці в суспільно небезпечних наслідках.

Кваліфікація посягання при відхиленні дії.

### **Тема 8. Розмежування кримінальних правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації.**

Поняття і значення розмежування правопорушень.

Розмежування окремих складів правопорушень.

Особливості відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень.

### **Тема 9. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх**



### **злочинність, та позитивної посткримінальної поведінки**

Поняття та види обставин, які усувають злочинність діяння та загальні положення кваліфікації діянь, вчинених при таких обставинах.

Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених розділом VIII Загальної частини КК.

Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності обставин, що виключають злочинність, передбачених Особливою частиною КК.

Позитивна посткримінальна поведінка в системі інститутів кримінального права України.

Особливості кваліфікації при позитивній посткримінальній поведінці.

### **Тема 10. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу правопорушення.**

Поняття і значення відсутності складу правопорушення.

Кваліфікація за відсутності об'єктивних ознак складу правопорушення.

Кваліфікація за відсутності ознак суб'єкта правопорушення.

Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності вини.

### **Тема 11. Зміна кримінально-правової кваліфікації.**

Поняття та види неправильної кримінально-правової кваліфікації.

Поняття і підстави зміни кримінально-правової кваліфікації.

Межі та порядок зміни кримінально-правової кваліфікації.

## **4. Структура навчальної дисципліни**

### **4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Поняття та значення кримінально-правової кваліфікації	6	2	-	2	-	2	
Тема № 2. Підстави кримінально-правової кваліфікації	10	2	2	2	-	4	
Тема № 3. Кваліфікація правопорушення з урахуванням	14	2	4	2	-	6	

стадії його вчинення							
<b>Тема № 4.</b> Кваліфікація правопорушень, вчинених у співучасті	16	2	4	4	-	6	
<b>Тема № 5.</b> Кваліфікація множинності правопорушень	10	2	-	2	-	6	
<b>Тема № 6.</b> Кваліфікація правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм	8	-	2	2	-	4	
<b>Тема № 7.</b> Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві	12	-	2	4	-	6	
<b>Тема № 8.</b> Розмежування правопорушень в ході кримінально-правової кваліфікації	8	-	2	2	-	4	
<b>Тема № 9.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність та позитивної посткримінальної поведінки	8	-	2	2	-	4	
<b>Тема № 10.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак злочину	8	-	2	2	-	4	
<b>Тема № 11.</b> Зміна кримінально-правової кваліфікації	6	-	-	2	-	4	
	<b>90</b>	<b>10</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>50</b>	<b>залік</b>

#### 4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Поняття та							

значення кримінально-правової кваліфікації	8	-	-	2	-	6	
<b>Тема № 2.</b> Підстави кримінально-правової кваліфікації	8	-	-	2	-	6	
<b>Тема № 3.</b> Кваліфікація правопорушення з урахуванням стадії його вчинення	10	2	-	-	-	8	
<b>Тема № 4.</b> Кваліфікація правопорушень, вчинених у співучасті	10	2	-	-	-	8	
<b>Тема № 5.</b> Кваліфікація множинності правопорушень	10	-	2	-	-	8	
<b>Тема № 6.</b> Кваліфікація правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм	6	-	-	-	-	6	
<b>Тема № 7.</b> Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві	10	-	2	-	-	8	
<b>Тема № 8.</b> Розмежування правопорушень в ході кримінально-правової кваліфікації	8	-	-	-	-	8	
<b>Тема № 9.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність та позитивної посткримінальної поведінки	8	-	2	-	-	6	
<b>Тема № 10.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак злочину	6	-	-	-	-	6	
<b>Тема № 11.</b> Зміна кримінально-правової кваліфікації	6	-	-	-	-	6	
	<b>90</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>-</b>	<b>76</b>	<b>залік</b>

#### 4.1.3. Завдання на самостійну роботу з навчальної дисципліни

Завдання, що виносяться на самостійну роботу студента			Література:
		<b>Тема № 1.</b> Поняття та значення кваліфікації злочинів	

		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання, необхідні для визначення поняття кримінально-правової кваліфікації, принципів та функцій кваліфікації правопорушень, стадій та етапів кваліфікації, формули кваліфікації, значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кваліфікації злочинів.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття кваліфікації правопорушень.</li> <li>2. Принципи кваліфікації правопорушень.</li> <li>3. Види та функції кваліфікації правопорушень.</li> <li>4. Значення правильної кваліфікації правопорушень.</li> <li>5. Структура кваліфікації правопорушень.</li> <li>6. Структура кримінально-правової норми.</li> <li>7. Стадії та етапи кваліфікації правопорушень. Формула кваліфікації.</li> <li>8. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кваліфікації правопорушень.</li> <li>9. Проблемні аспекти визначення місця судового прецеденту в кримінальному праві України.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Походження та значення терміна «кримінально-правова кваліфікація».</li> <li>2. Ознаки принципів кваліфікації правопорушень.</li> <li>3. Види кваліфікації правопорушень, які виділяються за процесуальними підставами.</li> <li>4. Чи включається гіпотеза до структури кримінально-правової норми Особливої частини КК.</li> <li>5. Суб'єкт кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>6. Окремі громадяни як суб'єкти кваліфікації злочинів.</li> <li>7. В чому полягає значення правильної кваліфікації правопорушень?</li> <li>8. Чи має значення для кваліфікації злочинів судовий прецедент?</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16.</p>
		<b>Тема № 2. Підстави кваліфікації правопорушень.</b>	
		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про поняття підстав кваліфікації правопорушень, про фактичні та юридичні підстави кримінально-правової кваліфікації, про склад правопорушення як законодавчу модель для кваліфікації правопорушень.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття і види підстав кваліфікації правопорушень.</li> <li>2. Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>3. Проблеми встановлення юридичної підстави кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>4. Склад правопорушення та його значення для кваліфікації правопорушень.</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16</p>

		<p>5. Кваліфікація за ознаками об'єкта злочину.</p> <p>6. Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони злочину.</p> <p>7. Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони злочину.</p> <p>8. Кваліфікація за ознаками суб'єкта правопорушення.</p> <p>9. Особливості конкретизації окремих різновидів ознак юридичного складу правопорушення при кваліфікації правопорушень.</p> <p><b>Додаткові питання:</b></p> <p>1. Які фактичні обставини справи враховуються при кваліфікації правопорушень?</p> <p>2. Які види кримінально-правових норм та статей використовуються в процесі кримінально-правової кваліфікації?</p> <p>3. Врахування при кваліфікації виду диспозиції статті кримінального закону.</p> <p>4. Елементи та ознаки складу правопорушення, які використовуються при кваліфікації правопорушень.</p> <p>5. Поняття та види складів правопорушень.</p> <p>6. Обов'язкові та факультативні ознаки складу правопорушення.</p>	
		<b>Тема № 3.</b> Кваліфікація правопорушення з урахуванням стадії його вчинення.	
		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформувані цілісне уявлення про кваліфікацію попередньої злочинної діяльності.</p> <p>Студент повинен завчасно підготувати та надати викладачу на перевірку реферат.</p> <p><b>Навчальні питання:</b></p> <p>1. Кваліфікація закінченого правопорушення.</p> <p>2. Особливості кваліфікації готування до правопорушення.</p> <p>3. Особливості кваліфікації замаху на правопорушення.</p> <p>4. Особливості кваліфікації у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення правопорушення.</p> <p>5. Формула кваліфікації при попередній злочинній діяльності.</p> <p><b>Додаткові питання:</b></p> <p>1. Поняття та види стадій вчинення правопорушення.</p> <p>2. Момент закінчення правопорушення з матеріальним, формальним та усіченим складом.</p> <p>3. Момент закінчення триваючого, продовжуваного та складеного правопорушення.</p> <p>4. Кваліфікація окремих видів готування до правопорушення.</p> <p>5. Загальні правила кваліфікації замаху на правопорушення.</p> <p>6. Правопорушення, при вчиненні яких замах не можливий.</p> <p>7. Поняття та види добровільної відмови від вчинення правопорушення. Її відмінність від дійового каяття.</p>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6.</p> <p><b>Основна:</b> 1-10.</p> <p><b>Додаткова:</b> 1-16</p>

	<p><b>Тема № 4. Кваліфікація правопорушень, вчинених у співучасті.</b></p> <p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b>  Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кваліфікацію правопорушень, вчинених у співучасті.  <i>Навчальні питання:</i>  1. Загальні положення кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.  2. Особливості кваліфікації співучасті з врахуванням виду співучасника.  3. Особливості кваліфікації співучасті з урахуванням її форми.  4. Кваліфікація невідомої співучасті та співучасті у незакінченому злочині.  5. Особливості кваліфікації співучасті у правопорушенні зі спеціальним суб'єктом.  6. Особливості кваліфікації причетності до правопорушення.  7. Формула кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.  <i>Додаткові питання:</i>  1. Поняття та ознаки співучасті у правопорушенні.  2. Види співучасників.  3. Форми співучасті.  4. Правопорушення, при вчиненні яких співучасть не може мати місце.  5. Підстава кримінальної відповідальності за правопорушення, вчинені у співучасті.  6. Кваліфікація при участі у вчиненні правопорушення осіб, які не можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності.  7. Спеціальні питання відповідальності за співучасть у правопорушенні.  8. Добровільна відмова від доведення правопорушення до кінця при співучасті.  9. Причетність до правопорушення та її види.</p>	<p><b>Нормативні акти:</b>  1-6.  <b>Основна:</b> 1-10.  <b>Додаткова:</b> 1-16</p>
	<p><b>Тема № 5. Кваліфікація множинності правопорушень.</b></p> <p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b>  Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кваліфікацію множинності правопорушень.  <i>Навчальні питання:</i>  1. Загальні положення кваліфікації множинності правопорушень.  2. Особливості кваліфікації сукупності правопорушень.  3. Особливості кваліфікації повторності правопорушень.  4. Особливості кваліфікації рецидиву правопорушень.</p>	<p><b>Нормативні акти:</b>  1-6.  <b>Основна:</b> 1-10.  <b>Додаткова:</b> 1-16</p>

		<p>5. Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених правопорушень, їхня відмінність від множинності правопорушень.</p> <p><b>Додаткові питання:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Що називають множинністю правопорушень?</li> <li>2. Які ознаки характеризують множинність правопорушень?</li> <li>3. Яке правопорушення називають одиничним?</li> <li>4. Які виділяють види одиничних правопорушень?</li> <li>5. Які ознаки характеризують сукупність правопорушень та її види?</li> <li>6. Які ознаки характеризують повторність правопорушень та її види?</li> <li>7. Які ознаки характеризують рецидив правопорушень та його види?</li> </ol>	
		<p><b>Тема № 6. Кваліфікація правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.</b></p>	
		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кваліфікацію правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії.</li> <li>2. Особливості кваліфікації правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.</li> <li>3. Проблемні аспекти виділення конкуренції кількох спеціальних норм та особливості кваліфікації їх видів.</li> <li>3.1. Кваліфікація правопорушень при конкуренції статей (частин статей) про простий, кваліфікований та особливо кваліфікований склади правопорушення.</li> <li>3.2. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та особливо привілейований склади правопорушень.</li> <li>3.3. Кваліфікація при конкуренції статей про привілейований та кваліфікований склади правопорушень.</li> <li>4. Кваліфікація правопорушень при конкуренції частини і цілого.</li> </ol> <p><b>Додаткові питання:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Що називається конкуренцією та колізією кримінально-правових норм?</li> <li>2. Види колізій кримінально-правових норм.</li> <li>3. Які існують суперечності між окремими статтями Загальної та Особливої частини КК України?</li> <li>4. Види складів правопорушення за ступенем суспільної небезпечності.</li> <li>5. Які існують правила кваліфікації при конкуренції статей, що передбачають загальну та спеціальну норми?</li> <li>6. Які існують правила кваліфікації при конкуренції статей, що передбачають кілька спеціальних норм?</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16</p>

		<b>Тема № 7. Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві.</b>	
		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кваліфікацію діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Кваліфікація при юридичній помилці.</li> <li>2. Особливості кваліфікації при помилці в об'єкті та предметі.</li> <li>3. Особливості кваліфікації при помилці в потерпілому.</li> <li>4. Кваліфікація замаху з непридатними засобами.</li> <li>5. Кваліфікація при помилці розвитку причинного зв'язку.</li> <li>6. Кваліфікація при помилці в суспільно небезпечних наслідках.</li> <li>7. Кваліфікація посягання при відхиленні дії.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Які види помилок передбачено у кримінальному праві?</li> <li>2. У чому відмінність між юридичною і фактичною помилками?</li> <li>3. Хто за чинним законодавством визнається потерпілим від правопорушення?</li> <li>4. Дайте визначення об'єкта та предмета правопорушення.</li> <li>5. Що означає замах з непридатними засобами?</li> <li>6. Дайте визначення причинного зв'язку між діянням та суспільно небезпечними наслідками.</li> <li>7. Що таке суспільно небезпечні наслідки? Їх значення для об'єктивної сторони злочину.</li> <li>8. Що означає посягання при відхиленні дії?</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16</p>
		<b>Тема № 8. Розмежування правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації.</b>	
		<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання про розмежування правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття і значення розмежування правопорушень.</li> <li>2. Розмежування окремих складів правопорушень.</li> <li>3. Особливості відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Розмежування правопорушень як один із етапів кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>2. Види та об'єкти розмежування в кримінальному праві.</li> <li>3. В чому полягає відмінність кримінального правопорушення від адміністративного правопорушення?</li> <li>4. У чому полягає відмежування правопорушень від цивільних деліктів?</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16</p>



	<b>Тема № 9.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність, та позитивної посткримінальної поведінки	
	<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформувані цілісне уявлення про кваліфікацію діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність, а також знання та сформувані цілісне уявлення про кваліфікацію позитивної посткримінальної поведінки.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття та види обставин, які усувають злочинність діяння та загальні положення кваліфікації діянь, вчинених при таких обставинах.</li> <li>2. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених розділом VIII Загальної частини КК.</li> <li>3. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності обставин, що виключають злочинність, передбачених Особливою частиною КК.</li> <li>4. Позитивна посткримінальна поведінка в системі інститутів кримінального права України.</li> <li>5. Особливості кваліфікації при позитивній посткримінальній поведінці.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Що визнається обставинами, які виключають злочинність діяння?</li> <li>2. Які є види обставин, що виключають злочинність діяння?</li> <li>3. Особливості кваліфікації необхідної оборони.</li> <li>4. Кваліфікація заподіяння необережної шкоди в стані необхідної оборони.</li> <li>5. Кваліфікація використання «захисних пристроїв».</li> <li>6. Особливості кваліфікації затримання особи, що вчинила правопорушення.</li> <li>7. Кваліфікації перевищення меж крайньої необхідності.</li> <li>8. Особливості кваліфікації у зв'язку із вчиненням діянь під впливом примусу.</li> <li>9. Особливості кваліфікації виконання злочинного наказу.</li> <li>10. Особливості кваліфікації заподіяння шкоди в ході виконання спеціального завдання.</li> <li>11. Види обставин, що виключають злочинність діяння, передбачених Особливою частиною КК.</li> <li>12. Кваліфікуюче значення поведінки суб'єкта після закінчення правопорушення.</li> <li>13. Позитивна посткримінальна поведінка і суміжні кримінально-правові інститути.</li> <li>14. Юридичні наслідки кваліфікації позитивної посткримінальної поведінки.</li> <li>15. Умови звільнення від кримінальної відповідальності при позитивній посткримінальній поведінці.</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b> 1-6. <b>Основна:</b> 1-10. <b>Додаткова:</b> 1-16</p>

	<p><b>Тема № 10.</b> Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу правопорушення.</p> <p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b>  Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення кваліфікацію діянь, вчинених за відсутності ознак складу правопорушення.  <i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття і значення відсутності складу правопорушення.</li> <li>2. Кваліфікація за відсутності об'єктивних ознак складу правопорушень.</li> <li>3. Кваліфікація за відсутності ознак суб'єкта правопорушення.</li> <li>4. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності вини.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Елементи та ознаки складу правопорушення.</li> <li>2. Як розмежовуються поняття «правопорушення» і «склад правопорушення».</li> <li>3. Дайте поняття відсутності складу правопорушення.</li> <li>4. Поняття і значення відсутності об'єктивних ознак складу правопорушення.</li> <li>5. Поняття і значення відсутності суб'єктивних ознак складу правопорушення.</li> <li>6. Дайте визначення поняття вини та її форм.</li> <li>7. В чому полягає принцип кримінальної відповідальності лише за наявності вини і як він враховується при кваліфікації правопорушення?</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b>  1-6.  <b>Основна:</b> 1-10.  <b>Додаткова:</b> 1-16</p>
	<p><b>Тема № 11.</b> Зміна кримінально-правової кваліфікації.</p>	
	<p><b><u>Завдання на самостійну роботу.</u></b>  Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, студенти повинні отримати знання про зміну кримінально-правової кваліфікації.  <i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття та види неправильної кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>2. Поняття і підстави зміни кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>3. Межі та порядок зміни кримінально-правової кваліфікації.</li> </ol> <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. В чому полягає презумпція правильності кваліфікації злочинів?</li> <li>2. Які існують критерії виділення неправильної кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>3. Охарактеризуйте основні риси зміни кримінально-правової кваліфікації.</li> <li>4. Чи може бути змінена кваліфікація у бік погіршення становища обвинуваченого чи підсудного?</li> <li>5. Хто може бути суб'єктом внесення змін до кваліфікації?</li> <li>6. Чи можлива зміна кваліфікації при закінченні досудового</li> </ol>	<p><b>Нормативні акти:</b>  1-6.  <b>Основна:</b> 1-10.  <b>Додаткова:</b> 1-16</p>

		<p>слідства?</p> <p>7. Які особливі повноваження має прокурор щодо змін кваліфікації?</p> <p>8. Які особливості змін кваліфікації існують при розгляді справ у апеляційному та касаційному порядку?</p> <p>9. Чи потребують скасування раніше прийняті акти у зв'язку зі зміною кваліфікації?</p> <p>10. Які існують вказівки у КПК України щодо змін кваліфікації у зв'язку зі зміною у законі про більш чи менш тяжкий злочин?</p>	
--	--	--	--

## 5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

### 5.1. Теми рефератів

#### Тема 1. Поняття та значення кваліфікації кримінальних правопорушень.

1. Поняття та значення кваліфікації правопорушень.
2. Кримінальний закон – юридична основа кваліфікації злочинів.
3. Методологічні основи кваліфікації правопорушень.
4. Функції кваліфікації правопорушень.
5. Правозастосування як особлива форма державної діяльності.
6. Закони логіки при кваліфікації правопорушень.
7. Значення керівних роз'яснень вищої судової інстанції при кваліфікації правопорушень.
8. Гіпотеза та її значення в процесі кваліфікації правопорушень.
9. Поняття, види та прийоми тлумачення кримінального закону.
10. Роль правосвідомості при кваліфікації правопорушень.
11. Соціальне і кримінально-правове значення кваліфікації правопорушень.

#### Тема 2. Підстави кваліфікації правопорушень.

12. Склад злочину як законодавча модель кваліфікації діяння.
13. Кваліфікація за об'єктивними ознаками складу правопорушення.
14. Кваліфікація за суб'єктивними ознаками складу правопорушення.
15. Роль індивідуально-психологічних особливостей суб'єкта кваліфікації правопорушень.
16. Визначення в процесі кваліфікації часу вчинення правопорушення.
17. Встановлення віку особи у процесі кваліфікації правопорушення.
18. Встановлення причинного зв'язку між діянням і наслідками, що настали, в процесі кваліфікації правопорушень.
19. Значення для кваліфікації правопорушення поділу умислу на визначений і невизначений, на раптово виниклий і заздалегідь обдуманий.
20. Кваліфікація злочинів за бланкетними нормами.
21. Способи опису складу злочину у законі про кримінальну відповідальність.
22. Кваліфікація злочинів з двома формами вини.
23. Кваліфікація злочинів, вчинених через необережність.

24. Ознаки складу злочину, які відсутні в диспозиціях статей Особливої частини КК України.

### **Тема 3. Кваліфікація правопорушення з урахуванням стадії його вчинення.**

- 25. Поняття та види стадій вчинення правопорушення.
- 26. Поняття закінченого правопорушення.
- 27. Кваліфікація незакінченої злочинної діяльності.
- 28. Кваліфікація підшукування або пристосування засобів чи знарядь для вчинення правопорушення.
- 29. Кваліфікація закінченого замаху на правопорушення.
- 30. Кваліфікація готування до правопорушення та замаху на правопорушення при альтернативному й неконкретизованому умислі.

### **Тема 4. Кваліфікація правопорушень, вчинених у співучасті.**

- 31. Кваліфікація правопорушень, вчинених у співучасті.
- 32. Кваліфікація правопорушень і проблема об'єктивної істини.
- 33. Кваліфікація опосередкованого підбурювання.
- 34. Кваліфікації при наявності ознак, що обтяжують або пом'якшують відповідальність певного співучасника.
- 35. Кваліфікація при поєднанні в одній особі співучасників кількох видів.
- 36. Кваліфікація при участі у вчиненні злочину осіб, які не можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності.
- 37. Особливості кваліфікації дій співучасників при різних формах співучасті.
- 38. Кваліфікація злочинів, що вчиняються у співучасті зі спеціальним суб'єктом.
- 39. Кваліфікація діянь співучасників при ексцесі виконавця.
- 40. Причетність до злочину, її відмінність від співучасті.

### **Тема 5. Кваліфікація множинності правопорушень.**

- 41. Поняття множинності правопорушень та її значення для кваліфікації правопорушень.
- 42. Форми множинності та їх вплив на кваліфікацію.
- 43. Одиначне правопорушення, як складовий елемент множинності.
- 44. Кваліфікація продовжуваних правопорушень.
- 45. Кваліфікація триваючих правопорушень.
- 46. Кваліфікація складених правопорушень.
- 47. Види фактичної повторності злочинів та їх вплив на кваліфікацію правопорушень.
- 48. Рецидив: проблеми поняття.

### **Тема 6. Кваліфікація правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.**

- 49. Конкуренція кримінально-правових норм: поняття, види та вплив на кваліфікацію правопорушень.

50. Колізія в кримінальному праві: поняття та види.

51. Співвідношення конкуренції з колізією кримінально-правових норм.

52. Кваліфікація злочинів при конкуренції спеціальних норм.

53. Кваліфікації при конкуренції статей, які передбачають співучасть у злочині.

54. Правила кримінально-правової оцінки злочинів з кваліфікованими складами.

55. Кваліфіковані та привілейовані склади правопорушень як засіб диференціації кримінальної відповідальності.

### **Тема 7. Кваліфікація діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві.**

1. Фактична помилка: поняття, види та вплив на кваліфікацію правопорушення.
2. Юридична помилка: поняття, види та вплив на кваліфікацію правопорушень.
3. Кваліфікація при помилці в об'єкті.
4. Кваліфікація при помилці в предметі.
5. Кваліфікація при помилці в кваліфікуючих ознаках правопорушень.
6. Кваліфікація при помилці в особистості потерпілого.
7. Кваліфікація при помилці в суспільно небезпечних наслідках.
8. Кваліфікація при помилці в розвитку причинного зв'язку.
9. Кваліфікація діяння при помилці щодо місця, часу, обстановки, способу, знарядь і засобів вчинення правопорушення.

### **Тема 8. Розмежування правопорушення у ході кримінально-правової кваліфікації.**

10. Розмежування в кримінальному праві: види та об'єкти.
11. Ознаки складу правопорушення та їх значення для розмежування правопорушень.
12. Кваліфікація шахрайства: його відмінність від заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.
13. Кваліфікація крадіжки: її відмінність від грабежу та розбою.
14. Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого: його відмінність від умисного вбивства та вбивства через необережність.
15. Кваліфікація бандитизму: його відмінність від розбою.

### **Тема 9. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність, та позитивної посткримінальної поведінки.**

16. Історичний розвиток інституту обставин, що виключають злочинність діяння, у кримінальному праві України.
17. Кваліфікація діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність.
18. Кваліфікація необхідної оборони від малозначних посягань та адміністративних проступків.
19. Кваліфікація спеціальний видів необхідної оборони.

20. Кваліфікація дій, вчинених у межах уявної оборони.
21. Особливості кваліфікації при використанні «захисних пристроїв».
22. Кваліфікація крайньої необхідності.
23. Кваліфікація невинуватеного ризику.
24. Кваліфікація відмови давати показання проти себе, членів сім'ї чи близьких родичів.
25. Кваліфікація приховування злочину близьких осіб.
26. Кваліфікація заподіяння шкоди стороннім особам в ході необхідної оборони.
27. Кваліфікація заподіяння необережної шкоди в стані необхідної оборони.
28. Посткримінальна поведінка: поняття, види та значення для кримінально-правової кваліфікації.
29. Кримінально-правове значення потерпілого і кваліфікації правопорушень.
30. Звільнення від кримінальної відповідальності при позитивній посткримінальній поведінці.
31. Звільнення від покарання при позитивній посткримінальній поведінці.
32. Кваліфікація дійового каяття у випадках, спеціально передбачених відповідними статтями Особливої частини КК України.

#### **Тема 10. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності ознак складу правопорушення.**

33. Поняття проступку в кримінальному праві України.
34. Кримінальні правопорушення та правопорушення: порівняльно-правовий аспект.
35. Кваліфікація правопорушень, що межують з цивільними правопорушеннями.
36. Кваліфікація правопорушень, що межують з адміністративними правопорушеннями.
37. Кваліфікація правопорушень, що межують з аморальними проступками.
38. Кваліфікація малозначних діянь.
39. Правопорушення та адміністративні правопорушення: питання криміналізації.
40. Співвідношення кримінальної і цивільно-правової відповідальності.

#### **Тема 11. Зміна кримінально-правової кваліфікації.**

41. Неправильна кримінально-правова кваліфікація: поняття та види.
42. Причини кваліфікаційних помилок.
43. Презумпція правильності кримінально-правової кваліфікації.
44. Кваліфікація при зміні кримінального закону.
45. Межі зміни кваліфікації правопорушень на окремих стадіях кримінального процесу.

### **6. Методи навчання**

Навчання з дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація» проходить у формі лекцій, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи.

Метою аудиторних занять є систематизоване засвоєння студентами теоретичних знань про основні принципи та інститути, понятійний апарат кримінального права, поняття, види та загальну характеристику правопорушень, передбачених КК, характеристику їх об'єктивних, суб'єктивних та кваліфікуючих ознак, спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності, вироблення практичних навичок кваліфікації злочинів, розмежування правопорушень один від одного, а також злочинних діянь від незлочинних. Аудиторні заняття передбачають форми контролю засвоєння змісту дисципліни.

**Лекційні заняття** передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, сприйняття цього матеріалу студентами. За своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни.

**Семінарське заняття** – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні готувати тези виступів. Результати самостійної роботи по підготовці до семінару, та безпосередня робота на семінарі фіксується в робочому зошиті семінарських та практичних занять, ведення якого обов'язково для кожного студента. Робота на семінарському занятті також передбачає доповіді за попередньо підготовленими студентами рефератами. Контрольні питання до семінару та рекомендації з підготовки до семінару викладені у Навчально-методичних матеріалах до семінарських занять.

Викладач оцінює виступи студентів, їх активність у дискусії, рівень знань та уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

**Самостійна робота** є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Самостійна робота студента складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до семінарських, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручник, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, а також і в домашніх умовах.

Зміст самостійної роботи студента над дисципліною визначається у Навчально-методичних матеріалах до семінарських занять, іншими методичними матеріалами, затвердженими на кафедрі, а також завданнями та вказівками викладача, що проводить заняття у групі.

Самостійна робота за кожною темою передбачає теоретичне засвоєння основних принципів та інститутів, понятійного апарата кримінального права, положень про поняття, види та загальну характеристику правопорушень, передбачених розділами Особливої частини КК, характеристику їх об'єктивних,

суб'єктивних та кваліфікуючих ознак, вироблення практичних навичок кваліфікації злочинів, розмежування правопорушень одне від одного, а також спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за окремі правопорушення. При цьому потребують опрацювання не лише положення Особливої частини КК, а і, обов'язково, положення Загальної частини КК, Постанови Пленуму Верховного Суду України, норми Конституції України, інших Кодексів і Законів України чи підзаконних нормативних актів з відповідних галузей права.

## **7. Методи контролю**

### **Контрольні питання для підготовки до заліку**

1. Поняття кримінально-правової кваліфікації.
2. Місце кримінально-правової кваліфікації в процесі застосування норми права.
3. Принципи кримінально-правової кваліфікації.
4. Принцип законності кримінально-правової кваліфікації.
5. Офіційність кримінально-правової кваліфікації.
6. Об'єктивність кримінально-правової кваліфікації.
7. Точність кримінально-правової кваліфікації.
8. Принцип повноти кримінально-правової кваліфікації.
9. Індивідуальність кримінально-правової кваліфікації.
10. Принцип вирішення спірних питань на користь особи, дії якої кваліфікуються.
11. Принцип недопустимості подвійного інкримінування.
12. Значення правильної кримінально-правової кваліфікації.
13. Структура кримінально-правової норми.
14. Стадії та етапи кримінально-правової кваліфікації.
15. Формула кримінально-правової кваліфікації.
16. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кримінально-правової кваліфікації.
17. Проблемні аспекти визначення місця судового прецеденту в кримінальному праві України.
18. Поняття і види підстав кваліфікації правопорушень.
19. Фактична підстава кримінально-правової кваліфікації.
20. Проблеми встановлення юридичної підстави кримінально-правової кваліфікації.
21. Склад правопорушення та його значення для кваліфікації правопорушень.
22. Кваліфікація за ознаками об'єкта правопорушення.
23. Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони правопорушення.
24. Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони правопорушення.
25. Кваліфікація за ознаками суб'єкта правопорушення.
26. Особливості конкретизації окремих різновидів ознак юридичного складу правопорушення при кваліфікації правопорушень.
27. Поняття та види стадій вчинення правопорушень.
28. Кваліфікація закінченого правопорушення.



29. Особливості кваліфікації готування до правопорушення.
30. Загальні правила кваліфікації замаху на правопорушення.
31. Правопорушення, при вчиненні яких замах не можливий.
32. Особливості кваліфікації замаху на правопорушення.
33. Особливості кваліфікації у зв'язку з добровільною відмовою від вчинення правопорушення.
34. Формула кваліфікації при попередній злочинній діяльності.
35. Загальні положення кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.
36. Особливості кваліфікації співучасті з врахуванням виду співучасника
37. Особливості кваліфікації співучасті з урахуванням її форми.
38. Кваліфікація невдалої співучасті та співучасті у незакінченому правопорушенні.
39. Особливості кваліфікації співучасті у правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
40. Особливості кваліфікації причетності до правопорушення.
41. Формула кваліфікації правопорушень, вчинених у співучасті.
42. Добровільна відмова від доведення правопорушення до кінця при співучасті.
43. Загальні положення кваліфікації множинності правопорушень.
44. Особливості кваліфікації сукупності правопорушень.
45. Особливості кваліфікації повторності правопорушень.
46. Особливості кваліфікації рецидиву правопорушень.
47. Кваліфікація триваючих і продовжуваних правопорушень.
48. Кваліфікація складених правопорушень.
49. Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм.
50. Відмінність конкуренції від колізії.
51. Особливості кваліфікації правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.
52. Особливості кваліфікації злочинів при конкуренції статей (частин статей) про простий, кваліфікований та особливо кваліфікований склади злочину.
53. Особливості кваліфікації при конкуренції статей про привілейований та особливо привілейований склади злочинів.
54. Особливості кваліфікації при конкуренції статей про привілейований та кваліфікований склади злочинів.
55. Кваліфікація злочинів при конкуренції частини і цілого.
56. Кваліфікація при юридичній помилці.
57. Особливості кваліфікації при помилці в об'єкті та предметі.
58. Особливості кваліфікації при помилці в потерпілому.
59. Кваліфікація замаху з непридатними засобами.
60. Кваліфікація при помилці розвитку причинного зв'язку.
61. Кваліфікація при помилці в суспільно небезпечних наслідках.
62. Кваліфікація посягання при відхиленні дії.
63. Поняття і значення розмежування злочинів.
64. Розмежування окремих складів правопорушень.
65. Особливості відмежування кримінальних правопорушень від

адміністративних правопорушень.

66. Особливості відмежування правопорушень від цивільних деліктів.

67. Поняття та види обставин, які усувають злочинність діяння та загальні положення кваліфікації діянь, вчинених при таких обставинах.

68. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності окремих видів обставин, передбачених розділом VII Загальної частини КК.

69. Особливості кваліфікації необхідної оборони.

70. Кваліфікація заподіяння необережної шкоди в стані необхідної оборони.

71. Особливості кваліфікації затримання особи, що вчинила правопорушення.

72. Особливості кваліфікації у зв'язку із вчиненням діянь під впливом примусу.

73. Особливості кваліфікації виконання злочинного наказу.

74. Особливості кваліфікації заподіяння шкоди в ході виконання спеціального завдання.

75. Особливості кваліфікації діянь, вчинених за наявності обставин, що виключають злочинність, передбачених Особливою частиною КК.

76. Кваліфікуюче значення поведінки суб'єкта після закінчення правопорушення.

77. Позитивна посткримінальна поведінка в системі інститутів кримінального права України.

78. Особливості кваліфікації при позитивній посткримінальній поведінці.

79. Кваліфікація обставин звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

80. Юридичні наслідки кваліфікації позитивної посткримінальної поведінки.

81. Умови звільнення від кримінальної відповідальності при позитивній посткримінальній поведінці.

82. Поняття і значення відсутності складу правопорушення.

83. Кваліфікація за відсутності об'єктивних ознак складу правопорушення.

84. Кваліфікація за відсутності ознак суб'єкта правопорушення.

85. Кваліфікація діянь, вчинених за відсутності вини.

86. Поняття та види неправильної кримінально-правової кваліфікації

87. Поняття зміни кримінально-правової кваліфікації.

88. Підстави зміни кримінально-правової кваліфікації.

89. Межі зміни кримінально-правової кваліфікації.

90. Порядок зміни кримінально-правової кваліфікації.

## **8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів**

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

**Поточний контроль.** До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

**Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.**

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left( \left( \frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{2} + \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) / 2 \right) * 10$$

**Підсумковий контроль.** Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль

(екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

**Підсумковий контроль (екзамен, залік)** оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

## 9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в	Оцінка за	Оцінка за шкалою ECTS
----------	-----------	-----------------------

балах	національною шкалою	Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>цілком</b> , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, <b>всі</b> навчальні завдання, які передбачені програмою навчання <b>виконані</b> в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>цілком</b> , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом <b>в основному</b> сформовані, <b>всі</b> навчальні завдання, які передбачені програмою навчання <b>виконані</b> , якість виконання <b>більшості</b> з них оцінено числом балів, близьким до <b>максимального</b> , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>цілком</b> , практичні навички роботи з освоєним матеріалом <b>в основному</b> сформовані, <b>всі</b> навчальні завдання, які передбачені програмою навчання <b>виконані</b> , якість виконання <b>жодного</b> з них <b>не оцінено мінімальним</b> числом балів, деякі види завдань виконані <b>з помилками</b> , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>не повністю</b> , але <b>прогалини</b> не мають <b>істотного</b> характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом <b>в основному</b> сформовані, <b>більшість</b> передбачених програмою навчання навчальних завдань <b>виконано</b> , деякі з виконаних завдань, містять <b>помилки</b> , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>частково</b> , деякі практичні навички роботи <b>не сформовані</b> , <b>частина</b> передбачених програмою навчання навчальних завдань <b>не виконані</b> , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до <b>мінімального</b> , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний <b>частково</b> , необхідні практичні навички роботи <b>не сформовані</b> , <b>більшість</b> передбачених програм навчання, навчальних завдань <b>не виконано</b> , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до <b>мінімального</b> ; при <b>додатковій самостійній</b> роботі над матеріалом курсу <b>можливе підвищення якості</b> виконання навчальних завдань (з <b>можливістю повторного складання</b> ), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1 – 20		F	
			„ <b>Безумовно незадовільно</b> ” – теоретичний зміст курсу <b>не освоєно</b> , необхідні практичні навички роботи <b>не сформовані</b> , <b>всі виконані</b> навчальні завдання містять <b>грубі помилки</b> , <b>додаткова самостійна</b> робота над матеріалом курсу <b>не приведе</b> до значимого <b>підвищення якості</b> виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

## 10. Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни

### 10.1. Методичне забезпечення

1. Робоча програма з дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація».
2. Тексти лекцій з дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація».
3. Навчально-методичні матеріали до семінарських (практичних, лабораторних) занять з дисципліни «Кримінально-правова кваліфікація».

### 10.2. Рекомендована література

#### Нормативні акти

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV (із змінами) // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин, і прекурсорів. Затверджений постановою КМ України від 6 травня 2000 р. № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF#Text>
5. Перелік психотропних лікарських препаратів, що є небезпечними для здоров'я в разі зловживання ними. Затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20 вересня 1995 р. № 172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0242-96#Text>
6. Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень від 11 червня 2009 року № 1507-VI // Відомості Верховної Ради України України. – 2009. – № 45. – ст. 692. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1507-17#Text>
7. Про Збройні Сили України: Закон України від 05.10.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
8. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // URL: <http://www.golos.com.ua/article/257729>
9. Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 25 квітня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va003700-03#Text>
10. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26.04.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02#Text>
11. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02#Text>
12. Про судову практику у справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02#Text>
13. Таблиці невеликих, великих та особливих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу. Затверджені наказом МОЗ України № 188 від 1 серпня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00#Text>
14. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435–IV. //

Відомості Верховної Ради України України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

### Основна література

1. Кримінальне право України. (Загальна частина): підручник / [А.М. Бабенко, Ю.А. Вапсва, В.К. Грищук та ін.]; за заг.ред. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ.- Х.: Вид-во ХНУВС, 2011.-378с.
2. Кримінальне право України. (Особлива частина): підручник / Кол. А.В. Байлов, О.А. Васильєв, О.О. Житний та ін.; за заг.ред. О.М. Литвинова; наук.ред. серії О.М. Бандурка; - Харків: Вид-во ХНУВС, 2011.-572с.
3. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-є вид., перероб. і допов. – Х.: «Право». – 2010. – 456 с.
4. А.М. Шульга, В.І. Павликівський, Ю.А. Вапсва. Кримінальне право України: основні питання та відповіді // Посібник. –Х.: Майдан, 2014. – 276 с.
5. Вапсва Ю.А. (у співавторстві) //Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, редкол. В.Я. Тацій [та ін.]. т. 17: Кримінальне право.- Харків: Право, 2017.-1064 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.
7. Ємельянов В. П. Кримінальне право України. Загальна частина. Основні питання вчення про злочин : науково-практичний посібник. Харків : Право, 2018. 142 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2015. 528 с.
9. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / А.А. Васильєв, О.О. Житний, Є.О. Гладкова та ін. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. – Харків : Право, 2020. – 656 с.
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – [5-те вид.]. – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін [та ін.]. – 2013.
11. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навчальний посібник / за ред. О. М. Литвинова. Харків : Константа, 2017. 448 с.

### Додаткова література

1. Вапсва Ю.А. Щодо класифікації лікарських помилок. Сучасні проблеми права, економіки та гуманітаристики: матеріали міжвузівської науково-практичної конференції 27-28 квітня 2018 р. // Наукові записки ХЕПУ.-№ 1(20).-2018.-с. 33-35.
2. Вапсва Ю.А. Щодо кримінальної відповідальності за лікарську помилку// Кримінально-правові та кримінологічні засоби протидії злочинам проти громадської безпеки та публічного порядку: зб.тез доп. міжнарод. наук.-прак.конф.

до 25-річчя ХНУВС(18 квіт.2019 р. м. Харків)/МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ: Кримінол. асоц. України.-Харків: ХНУВС, 2019.- с. 45-47.

3. Вапсва Ю.А. Щодо деяких аспектів кримінальної відповідальності медичних працівників //Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації: зб. тез доп. наук.-практ. конф.,присвяч.пам'яті члена Правління Кримінологічної асоціації України,професора Тетяни Андріївни Денисової (м.Харків,16 квіт.2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ,Кримінол. асоц. України. –Харків : ХНУВС, 2021-с.181-183

4. Вапсва Ю.А. Щодо звільнення від кримінальної відповідальності медичних працівників під час пандемії COVID-19 // Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (21 травня 2021 р. м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ.- Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2021.- с.80-82

5. Вапсва Ю.А. Щодо кримінальної відповідальності за лікарську помилку// Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції(28 лютого 2023 р. м. Дніпро) / Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ.- Дніпро, 2023.

6. Вапсва Юрій. Щодо питання відповідальності та покарання за корупційні правопорушення // Актуальні питання превентивної діяльності підрозділів Національної поліції України: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 28 квітня2023 року). / Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2023. с.19//

URL:  
[https://dnuvs.ukr.education/wpcontent/uploads/2023/06/zbirnyk\\_28\\_04\\_2023\\_aktualni\\_pytannya\\_preventyvnoyi\\_diyalnosti.pdf](https://dnuvs.ukr.education/wpcontent/uploads/2023/06/zbirnyk_28_04_2023_aktualni_pytannya_preventyvnoyi_diyalnosti.pdf)

7. Вапсва Ю.А. Корупційні кримінальні правопорушення: відповідальність та покарання//Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 94-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (31 березня2023 року). – Харків, 2023. – с. 442// URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10856>

8. Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Одиначні злочини: поняття, види, кваліфікація : монографія / І.О. Зінченко, В.І. Тютюгін. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 256 с.

9. Кваша О. О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність. Київ : ІДП НАН України; РВВ ЛДУВС, 2013. 560 с.

10. Митрофанов І. І. Співучасть у злочині : навчальний посібник. Одеса : Фенікс, 2012. 208 с.

11. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 192 с.



12. Ященко А. М. Обставини, що виключають можливість застосування кримінальної відповідальності. Політика у сфері боротьби зі злочинністю: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 9 – 10 грудня 2016 р.). Івано-Франківськ, 2017. С. 140 – 145.
13. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 120 с.
14. Ємельянов В. П., Коростиленко А. В. Дискусійні питання щодо загального поняття об'єкта злочинів. Часопис Київського університету права. 2016. № 1. С. 255 – 259.
15. Гуренко Д. Ю., Ємельянов В. П. Актуальні питання щодо вирішення суб'єкта злочинів. Часопис Київського університету права. 2015. № 2. С. 280 – 283.
16. Велика українська юридична енциклопедія: У 20 томах. Том 17. Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 1064 с.